

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان گلستان شهر گرگان مؤسسه آموزش عالی حوزوی الزهراء (سلام الله عليها)

عنوان

بررسی قدرت الهی در کلام اسلامی

استاد راهنما

دکتر حسن جعفری

نگارنده

سارا بام شاد

سال تدوین

۱۴۰۲

الله أكبر

تحمیدیه

مَنْتَ خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر نفسی که فرو می‌رود مملّ حیات است و چون بر می‌آید مفرّح ذات. پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.

تقدیم به

پیشگاه مقدس و نورانی عدالت گستر جهان، ولیّ دوران، حجت زمین و آسمان، قائم آل محمد، امام زمان، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف. و نیز تقدیم به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگان، به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودشان که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است، به پاس قلب‌های بزرگشان که فریادرس است و سرگردانی و ترس در پناهشان به شجاعت می‌گراید و به پاس محبت‌های بی‌دریغشان که هرگز فروکش نمی‌کند این مجموعه را به پدر و مادر و همسر عزیزم تقدیم می‌نمایم.

تقدیر و تشکر

از استاد گرامی جناب آقای دکتر حسن جعفری که به عنوان استاد راهنما در مراحل مختلف این پایان نامه همواره با سعه صدر و گشاده رویی در کنار من بودند و از راهنمایی‌های اخلاقی و علمی ایشان بهره جسته‌ام، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

سپاس فراوان از مدیریت محترم سرکار خانم میرکریمی، معاونت محترم سرکار خانم دوست محمدیان و معاونت پژوهشی سرکار خانم ضیاء حسینی که با زحمات خود، بستر را برای تحصیل و شاگردی در مکتب اهل بیت فراهم نمودند. همچنین، از اساتید گرامی که بالندگی فکری و اعتقادی خویش را مدیون تلاش‌های خالصانه‌ی ایشان هستم، قدردانی می‌نمایم.

۱۸. بداشتی، علی اله، اراده خدا از دیدگاه فیلسوفان، متکلمان و محدثان، چاپ اول، قم: انتشارات بوستان کتاب، ۱۳۸۱.
۱۹. بغدادی، عبدالقاهر، الفرق بین الفرق، تعلیق محیی الدین عبدالمجید، بیروت دارالمرفه، بی تا.
۲۰. تفتازانی، سعدالدین، شرح العقائد النسفیة، مطبع شوکه الاسلام، هند، ۲۰۱۱م.
۲۱. _____، شرح المقاصد، جلد ۴، چاپ اول، منشورات الشریف الرضی، ۱۴۰۹ق.
۲۲. جبران، مسعود، فرهنگ الفبایی رائد: عربی-فارسی، ترجمه: رضا انزابی نژاد، جلد ۲، چاپ چهارم، مشهد: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۳.
۲۳. جوادی آملی، عبدالله، تفسیر موضوعی قرآن کریم توحید در قرآن، جلد ۲، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۹۳.
۲۴. خمینی، روح الله، طلب و اراده، ترجمه و شرح سید احمد فهری، قم: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۲ش.
۲۵. _____، چهل حدیث، چاپ دوم، مرکز نشر فرهنگی، ۱۳۶۸.
۲۶. خرمیان، جواد، قواعد عقلی و قلمرو روایات دفتر دوم (اثبات وجود خداوند، توحید، علم و قدرت)، تهران: دفتر پژوهش و نشر سهروردی، ۱۳۸۸.
۲۷. خواجه نصیر طوسی، تجرید الاعتقاد، با شرح علامه حلی، قم: انتشارات مصطفوی، ۱۳۵۶.
۲۸. _____، کشف المراد، مؤسسه نشر اسلامی، الطبعة التاسعة، ۱۴۲۲ق.
۲۹. حلی، ابومنصور، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، صححه و قدم له و علق علیه الاستاذ حسن حسن زاده آملی، ۱۴۳۰.
۳۰. حلی، حسین بن یوسف، الباب الحادی عشر مع شرحه النافع یوم الحشر و مفاتح الباب، مقدمه و تحقیق دکتر مهدی محقق، مشهد: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸.
۳۱. _____، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، جامعه مدرسین، ۱۴۰۷قمری.
۳۲. _____، شرح تجرید، جلد ۱، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۷ق.
۳۳. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، جلد ۱۱، چاپ دوم، تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.

۳۴. دینانی غلام حسین، نصیرالدین، فیلسوف گفت و گو، تهران: نشر کتاب هرمس، قمری، ۱۳۸۶.

۳۵. ربانی گلپایگانی، علی، عقاید استدلالی، جلد ۱، قم: انتشارات نصایح، ۱۳۸۱ ش.

۳۶. زنوزی، عبدالله، لمعات الهیه، تصحیح سید جلال الدین آشتیانی، چاپ دوم، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۶۱ ش.

۳۷. سجادی، جعفر، فرهنگ معارف اسلامی، جلد ۳، چاپ چهارم، تهران: کومش، ۱۳۷۹.

۳۸. _____، فرهنگ علوم عقلی، چاپ اول، تهران: کتابخانه ابن سینا، ۱۳۴۱.

۳۹. _____، فرهنگ اصطلاحات فلسفی ملاصدرا، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۹.

۴۰. سبحانی، جعفر، محاضرات فی الالهیات، چاپ اول، موسسه امام صادق، ۱۴۱۸ ق.

۴۱. _____، الالهیات، ایران: مرکز العالمی للدراسات الاسلامیه، ۱۴۱۳ ق.

۴۲. _____، ملل و النحل، چاپ ششم، مؤسسه النشر اسلامی، ۱۴۱۷ ه ق.

۴۳. _____، جبر و اختیار، چاپ اول، قم: مؤسسه تحقیقاتی سیدالشهداء، ۱۳۶۸ ه ش.

۴۴. _____، منشور جاوید، ج ۲، انتشارات توحید، ۱۴۰۲ ه ق.

۴۵. _____، دیباچه بر حکمت متعالیه فلسفه وجودیه ملاصدرا، تهران: انتشارات طهوری، ۱۳۸۴.

۴۶. _____، شناخت محدود، چاپ اول، قم: انتشارات صدر، ۱۳۵۷.

۴۷. _____ و ربانی گلپایگانی، علی، ترجمه محاضرات فی الیهیات، ترجمه محمدعلی فرزی خراسانی، قم: دارالفکر، ۱۳۹۵.

۴۸. سعیدی مهر، محمد، کلام ۱، قم: موسسه فرهنگی طه، ۱۳۹۱.

۴۹. شیخ مفید، تصحیح اعتقادات الامامیه، جلد ۱، قم: کنگره شیخ مفید، ۱۴۱۴ ق.

۵۰. شهرستانی، عبدالکریم، الملل و النحل، دارالمعرفه، بیروت، ۱۳۹۵ ه ق، ص ۴۸.

۵۱. _____، شرح اصول خمس، بی جا، بی تا، ص ۵۱۹.

۵۲. شریف، میان محمد، تاریخ فلسفه در اسلام، ترجمه نصرالله پور جوادی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۰.

۵۳. شیروانی علی، شرح نهایه الحکمه، علامه طباطبایی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۹۱.

۵۴. شیرازی، محمد بن ابراهیم، اسفار، ج ۷، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، الطبعة الثالثة، ۱۹۸۱م.

۵۵. _____، رساله خلق الاعمال، نشر علوم اسلامی، ۱۳۶۳ش.

۵۶. _____، الحکمة المتعالیه فی الاسفاراربعة، جلد ۶، انتشارات مکتبه المصطفوی، بی تا.

۵۷. صادقی ارزگانی، محمدامین، نتایج کلامی حکمت صدرایی، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۸.

۵۸. صابری، حسین، تاریخ فرق اسلامی، جلد ۱، تهران: سمت، ۱۳۸۳.

۵۹. صدوق ابن بابویه، عیون اخبار الرضا (علیه السلام)، ج ۲، مطبعة الحیدریه، ۱۳۹۰.

۶۰. _____، اعتقادات، ترجمه محمدالحسنی، چاپ چهارم، ۱۳۸۰ش.

۶۱. طباطبایی، محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۱۴، چاپ اول، قم: جماعه المدرسین فی الحوزة العلمیة، ۱۳۷۵.

۶۲. عمید، حسن، فرهنگ فارسی حمید، تهران: راه رشد، ۱۳۸۹.

۶۳. علاء البصری، الحافظ، شرح المصطلحات الکلامیة، قسم الکلام فی مجمع البحوث الاسلامیه، چاپ اول، مشهد: مجمع البحوث الاسلامیه، ۱۴۱۵هـ.

۶۴. عبدالجبار، ابی الحسن، شرح الاصول الخمسه، چاپ سوم، قاهره، مکتب وهبه، ۱۴۱۶ق.

۶۵. علامه حلی، شرح تجرید، جلد ۱، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۷ق.

۶۶. غفاری، محمدخالد، فرهنگ اصطلاحات شیخ اشراق شهاب الدین یحیی سهروردی، چاپ اول، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۰.

۶۷. فخرالدین الرازی، محمد بن عمر، القضا و القدرة، دارالکتاب العربی بیروت الطبعة الاولى، ۱۴۱۴ش.

۶۸. _____، المحصل، تحقیق دکتر حسین اتای الطبعة الاولى، قاهره، مکتبه دارالتراث، ۱۹۹۱م.

۶۹. فیرحی، داود، قدرت دانش و مشروعیت در اسلام، تهران: نشر نی، ۱۳۷۸.

۷۰. قدردان قراملکی، محمد حسن، علم و اراده الهی، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۴.

۷۱. قاضی، عبدالجبار، فضل الاعتزال، تونس، ۱۹۷۴م.
۷۲. _____، المحيط بالتکلیف، مؤسسه المصریة العامه للتالیف و الانباء و النشر، ۶۸۳هـ.
۷۳. کوپری زاده، احمدطاش، الشقایق النعمانیة، جلد ۱، ترکیه، ۱۹۸۱م.
۷۴. لاهیجی، عبدالرزاق، گوهر مراد، چاپ اول، انتشارات کتاب فروشی اسلامیة، ۱۳۶۴.
۷۵. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران: آدنا، ۱۳۸۱.
۷۶. مغنیة، محمدجواد، خطوط برجسته‌ای از فلسفه و کلام اسلامی (ترجمه محمدرضا عطائی)، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۹۴.
۷۷. مصباح، محمدتقی، آموزش فلسفه، چاپ هشتم، قم: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
۷۸. معلوف، لوئیس، فرهنگ بزرگ جامع نوین (عربی به فارسی) ترجمه المنجد با اضافات، مترجم: احمدسیاح، جلد ۲، تهران: اسلام، ۱۳۸۲.
۷۹. _____، آموزش عقاید، جلد ۱، چاپ چهارم، قم: سازمان تبلیغات، ۱۳۷۹ش.
۸۰. موسایی افضل، علی، کلام ۱، تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۳.
۸۱. مکارم شیرازی، ناصر، پیام قرآن، جلد ۴، قم: مدرسه الامام علی بن ابی طالب، ۱۳۷۴.
۸۲. محمدی، علی، شرح کشف المراد، قم: انتشارات دارالفکر، ۱۳۶۷.
۸۳. معروف الحسنی، هاشم، شیعه در برابر معتزله و اشاعره، ترجمه سید محمدصادق عارف، مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۴.
۸۴. ولوی، علی محمد، تاریخ علم کلام و مذاهب اسلامی، جلد ۲، تهران: موسسه انتشارات بعثت، ۱۳۶۷.

ب) مقالات

۱. بهروزلک، غلامرضا، مقاله روش شناسی کلام سیاسی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷.

ج) پایان نامه‌ها

۱. حسینی، نیک محمد، قدرت خدا از دیدگاه ابن سینا، ملاصدرا و غزالی، پایان نامه کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی، دانشکده الهیات و معارف دانشگاه قم، ۱۳۹۱.

۲. رسول رئیسی، غلام، بررسی صفات الهی از دیدگاه ابومنصور ماتریدی و قاضی عبدالجبار معتزلی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، ۱۳۹۶.

(د) منابع لاتین

1. Edward Craig, Routledge Encyclopedia of Philosophy, London: Routledge, Vol: 3, 1998
2. Paaul Young Maestey, "The Church of Chirist", [www. Preciousseed.org/articled/ Vol56 n3 pyoung. Htm](http://www.Preciousseed.org/articled/Vol56n3pyoung.Htm)

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خوارزم